

Tunnistetiedot poistettu

Käännös

C-707/21 – 1

Asia C-707/21

Ennakkoratkaisupyyntö

Jättämispäivä:

24.11.2021

Ennakkoratkaisupyynnön esittänyt tuomioistuin:

Cour de cassation (Ranska)

Ennakkoratkaisupyynnön esittämistä koskevan päätöksen tekemispäivä:

17.11.2021

Valittaja:

Recamier SA

Vastapuoli:

BR

[– –]

COUR DE CASSATIONin (ylin siviilituomioistuin, Ranska) ensimmäisen siviilijaoston välipäätös 17.11.2021

Osakeyhtiö Recamier SA, kotipaikka [– –] Luxemburg (Luxemburg), on tehnyt kassaatiovalituksen cour d’appel de Versaillesin (Versaillesin ylioikeus, Ranska) (12. jaoston) 4.6.2019 antamasta tuomiosta asiassa, jossa vastapuolena on BR, kotipaikka [– –] La Garenne-Colombes[, (Ranska)].

[– –]

[– –] [menettelyä koskevia toteamuksia]

Cour de cassationin ensimmäinen siviilijaosto [– –] [kokoonpano] on antanut välipäätöksensä asiassa lain mukaisesti toimitetun neuvottelun jälkeen.

Tosiseikat ja asian käsittelyn vaiheet

- 1 Valituksenalaisen tuomion (cour d'appel de Versailles, 4.6.2019), joka annettiin sen jälkeen, kun asia oli kassaatiovalituksen ([Cour de cassation, ensimmäinen] siviilijaosto, 4.7.2018, valitus nro 17-20.610) johdosta palautettu kyseisen ylioikeuden käsiteltäväksi, mukaan Luxemburgin oikeuden mukaisesti perustettu yhtiö Recamier oli nostanut luxemburgilaisessa tuomioistuimessa suorituskanteen sellaisen varojen väärinkäytön perusteella, johon BR oli sen mukaan syyllistynyt toimiessaan yhtiön hallituksen jäsenenä. Cour d'appel de Luxembourg (Luxemburgin ylioikeus) totesi 11.1.2012 antamassaan tuomiossa, ettei vaatimukselle ollut riittäviä perusteita. Se katsoi, että koska väitetyt väärinkäytökset olivat tapahtuneet yhtiön hallituksen jäsenen toimivaltuuksia käytettäessä, BR:n vastuu oli sopimusoikeudellista korvausvastuuta, ja että näin ollen vaatimus, joka perustui nimenomaisesti tuottamusvastuuseen, oli jätettävä tutkimatta sopimusperusteisen korvausvastuun ja sopimussuhteen ulkopuolisen korvausvastuun kumulaatiokiellon mukaisesti.
- 2 Recamier haastoi 24.2.2012 BR:n vastaamaan tribunal de commerce de Nanterressä (kauppatuomioistuin, Nanterre, Ranska) vaatien kyseisiä suorituksia samojen tosiseikkojen perusteella tukeutuen sopimusoikeudellista vastuuta koskeviin Luxemburgin oikeuden säännöksiin.
- 3 Cour d'appel de Versailles jätti valituksenalaisessa tuomiossa Recamier -yhtiön vaatimuksen tutkimatta sillä perusteella, että luxemburgilaisten tuomioistuinten antamien ratkaisujen oikeusvoimavaikutusta piti sen mukaan arvioida Ranskan prosessioikeuden säännösten kannalta ja niiden mukaan kantajan on menettelyssä, jossa vaatimus otetaan ensimmäisen kerran käsiteltäväksi, tuotava esiin kaikki kanneperusteet, joihin se katsoo vaatimuksensa perustuvan (nk. kanneperusteiden kokoamista koskeva periaate). Kyseinen ylioikeus katsoi tämän perusteella, että koska asianosaiset, näiden menettelyllinen asema ja vaadittu suoritus olivat samat sekä siinä asiassa, jonka luxemburgilainen tuomioistuin oli tuomiolla ratkaissut, että sen käsiteltäväksi saatetussa asiassa ja koska korvausvaatimus perustui samaan perusteeseen eli varojen väärinkäyttöön, johon BR:n oli väitetty syyllistyneen, Recamier'n ei voitu sallia vetoavan asiassa muuhun kuin siihen oikeusperusteeseen, jota se ei ollut esittänyt ajoissa.

Asiaa koskevat oikeussäännöt

Unionin oikeus

- 4 Tuomioistuimen toimivallasta sekä tuomioiden tunnustamisesta ja täytäntöönpanosta siviili- ja kauppaoikeuden alalla 22.12.2000 annetun neuvoston asetuksen (EY) N:o 44/2001 (nk. Bryssel I -asetus) 33 artiklan 1 kohdassa säädetään seuraavaa:

”Jäsenvaltiossa annettu tuomio tunnustetaan toisissa jäsenvaltioissa ilman eri menettelyä.”

Kansallinen lainsäädäntö

- 5 Siviiliprosessilain (code de procédure civile) 480 §:ssä säädetään seuraavaa:

”Tuomio, jonka tuomiolauselmassa asiakysymys on osittain tai kokonaan ratkaistu tai jossa on lausuttu prosessinedellytyksiä koskevasta tai asian tutkimatta jättämiseen tähtäävästä väitteestä taikka jostakin muusta oikeudenkäyntimenettelyyn kohdistuvasta seikasta, on oikeusvoimainen julistamisestaan alkaen sen väitteen osalta, joka sillä ratkaistaan.

Asiakysymyksellä tarkoitetaan riita-asian kohdetta, sellaisena kuin se on määritely 4 §:ssä.”

Siviiliprosessilain 4 §:n 1 momentissa säädetään seuraavaa:

”Oikeudenkäynnin kohde määräytyy osapuolten vaatimusten perusteella.”

- 6 Siviililain (code civil) 1351 §:ssä, josta on tullut 1355 §, säädetään seuraavaa:

”Oikeusvoimavaikutus syntyy vain sen osalta, mistä tuomiossa on lausuttu. Vaaditun suorituksen on oltava sama, vaatimuksen on perustuttava samaan perusteeseen, asian osapuolten on oltava samat ja asianosaisasemaltaan samat vaatimuksen esittämisen ja siihen vastaamisen osalta.”

- 7 Cour de cassationin (ylin siviilituomioistuin, Ranska) täysistunnossa 7.7.2006 annetusta tuomiosta (valitus nro 04-10,672, Bull. civ. nro 8) lähtien Cour de cassationin oikeuskäytännön mukaan kantajan on menettelyssä, jossa vaatimus otetaan ensimmäisen kerran käsiteltäväksi, tuotava esiin kaikki kanneperusteet, joihin se katsoo voivansa perustaa vaatimuksensa. Kantaja ei voi asettaa kahden vaatimuksen perusteen identtisyyttä kyseenalaiseksi vetoamalla sellaiseen oikeusperusteeseen, johon se ei ole vedonnut ajoissa. Oikeusvoima muodostuu näin esteeksi sellaisen asianosaisen vaatimuksille, joka on vedonnut sopimusoikeudelliseen vastuuseen saadakseen korvauksen vahingosta, kun sen korvausvaatimus samasta vahingosta tuottamuvastuun perusteella on hylätty lainvoimaisella ratkaisulla tuomioistuimessa, jossa sopimusoikeudelliseen vastuuseen ei ole vedottu (toinen siviilijaosto, 25.10.2007, valitus nro 06-19,524, Bull. 2007, II, nro 241).

Asianosaisten lausumat

- 8 Recamier väittää, että luxemburgilaisen tuomioistuinratkaisun oikeusvoimaa ei pidä arvioida Ranskan oikeuden kannalta vaan että sitä on arvioitava joko sen perusteella, miten oikeusvoimaa on unionin oikeuden itsenäisenä käsitteenä tulkittu, tai Luxemburgin oikeuden kannalta, koska ulkomaisen tuomion

tunnustaminen valtiossa, jolta tunnustamista on haettu, ei voi johtaa siihen, että tällaisella tuomiolla olisi laajemmat vaikutukset kuin sillä on siinä valtiossa, jossa se on annettu, ja että Luxemburgin oikeudessa ei tunneta kanneperusteiden kokoamista koskevaa periaatetta.

- 9 BR väittää, että kansainvälisen oikeuden mukaan valtiolla on yksinomainen toimivalta valtionsisäisen organisaationsa luomisessa eli toimivalta perustaa eri elimiä, jakaa toimivaltuudet niiden välillä ja laatia niiden toimintasäännöt, minkä vuoksi sovellettava prosessioikeus on välttämättä sen valtion laki, jonka tuomioistuimessa asia on pantu vireille, eikä lainvalintasääntöjä sovelleta tässä yhteydessä.
- 10 Cour de cassationin esittelijä on esittänyt ensisijaisesti, että asiassa on sovellettava Luxemburgin oikeutta, ja toissijaisesti, että asiassa on esitettävä ennakkoratkaisupyyntö unionin tuomioistuimelle.

Ennakkoratkaisupyyntöön esittämisen perusteet

- 11 Unionin tuomioistuin on todennut ensinnäkin, että ”[Brysselin] yleissopimuksen 26 artiklan nojalla tunnustetulla ulkomaisella tuomiolla on pääsääntöisesti oltava täytäntöönpanovaltiossa samat vaikutukset kuin valtiossa, jossa tuomio on annettu” (tuomio 4.2.1988, Hoffmann, 145/86).
- 12 Toisekseen unionin tuomioistuin on vahvistanut periaatteen, jonka mukaan oikeusvoiman käsitteellä on unionin oikeudessa oma itsenäinen määritelmänsä (asia C-456/11, Gothaer Allgemeine Versicherung ym., tuomio 15.11.2012, 39 ja 40 kohta) toteamalla seuraavaa:

”Unionin oikeuden yhtenäistä soveltamista koskeva vaatimus edellyttää, että kyseisen rajoituksen täsmällinen laajuus määritellään unionin tasolla sen sijaan, että se voisi riippua erilaisista oikeusvoimaa koskevista kansallisista säännöistä.

Oikeusvoiman käsite ei liity unionin oikeudessa vain kyseisen tuomioistuimen tuomion tuomiolauselmaan vaan se ulottuu sen perusteluihin, jotka ovat tuomiolauselman tarpeellinen tuki ja joita ei tämän takia voida erottaa tuomiolauselmaasta (ks. mm. yhdistetyt asiat C- 442/03 P ja C- 471/03 P, P & O European Ferries (Vizcaya) ja Diputación Foral de Vizcaya v. komissio, tuomio 1.6.2006, Kok., s. I- 4845, 44 kohta ja asia C- 221/10 P, Artgodan v. komissio, tuomio 19.4.2012, 87 kohta).”

- 13 Cour de cassation pohtii, kohdistuuko oikeusvoiman itsenäinen määritelmä kaikkiin oikeusvoiman edellytyksiin ja vaikutuksiin vai voiko osa sen edellytyksistä ja vaikutuksista määräytyä sen valtion lain mukaisesti, jonka tuomioistuimessa asia on pantu vireille ja/tai jonka tuomioistuin on antanut tuomion.

- 14 Ensimmäisen vaihtoehdon osalta Cour de cassation pohtii, onko kahden eri jäsenvaltion tuomioistuimissa nostetuilla kahdella kanteella katsottava olevan oikeusvoiman itsenäinen määritelmä huomioon ottaen sama peruste, jos kantaja vetoaa samoihin tosiseikkoihin mutta eri oikeusperusteisiin.
- 15 Se pohtii erityisesti, onko kahdella vaatimuksella, joista toinen perustuu sopimusoikeudelliseen korvausvastuuseen ja toinen tuottamusvastuuseen, mutta jotka johtuvat samasta oikeussuhteesta, kuten hallituksen jäsenen toimivaltuuksien käyttämisestä, katsottava olevan unionin tuomioistuimen asiassa Gubisch Maschinenfabrik 8.12.1987 antamaan tuomioon (144/86) perustuvassa oikeuskäytännössä tarkoitetulla tavalla ”sama peruste”.
- 16 Jälkimmäisen vaihtoehdon osalta Cour de cassation pohtii, velvoittaako asetuksen (EY) N:o 44/2001 33 artiklan 1 kohta, jonka mukaisesti on katsottu, että tuomioistuinratkaisun on voitava siirtyä eri jäsenvaltioihin ulottuvuudeltaan ja vaikutuksiltaan samanlaisena kuin sen on siinä jäsenvaltiossa, jossa se on annettu, tukeutumaan sen valtion lakiin, jonka tuomioistuin on antanut ratkaisun, vai salliiko se, kun kyse on tähän liittyvistä prosessuaalisista seurauksista, että sovelletaan sen tuomioistuimen valtion lakia, jolta tunnustamista on haettu.

NÄILLÄ PERUSTEILLA Cour de cassation

PYYTÄÄ Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 267 artiklan nojalla unionin tuomioistuimen ENNAKKORATKAISUA seuraaviin kysymyksiin:

”1) Onko tuomioistuimen toimivallasta sekä tuomioiden tunnustamisesta ja täytäntöönpanosta siviili- ja kauppaoikeuden alalla 22.12.2000 annetun neuvoston asetuksen (EY) N:o 44/2001 (nk. Bryssel I -asetus) 33 artiklan 1 kohtaa tulkittava siten, että oikeusvoiman itsenäinen määritelmä kohdistuu kaikkiin oikeusvoiman edellytyksiin ja vaikutuksiin vai voiko osa sen edellytyksistä ja vaikutuksista määräytyä sen valtion lain mukaisesti, jonka tuomioistuimessa asia on pantu vireille ja/tai jonka tuomioistuin on antanut tuomion?

2) Onko ensin mainitussa tapauksessa katsottava, että kahden eri jäsenvaltion tuomioistuimissa nostetuilla kanteilla on oikeusvoiman itsenäinen määritelmä huomioon ottaen sama peruste, jos kantaja vetoaa samoihin tosiseikkoihin mutta eri oikeusperusteisiin?

3) Onko kahdella sellaisella vaatimuksella, joista toinen on esitetty sopimusoikeudellisen vastuun ja toinen tuottamusvastuun perusteella mutta jotka kumpikin johtuvat samasta oikeussuhteesta, kuten yhtiön hallituksen jäsenen toimivaltuuksien käyttämisestä, katsottava olevan sama peruste?

4) Onko jälkimmäisessä tapauksessa katsottava, että asetuksen (EY) N:o 44/2001 33 artiklan 1 kohta, jonka mukaisesti on katsottu, että tuomioistuinratkaisun on voitava siirtyä muihin jäsenvaltioihin ulottuvuudeltaan ja vaikutuksiltaan samanlaisena kuin se on siinä jäsenvaltiossa, jossa se on annettu,

velvoittaa tukeutumaan sen valtion lakiin, jonka tuomioistuin on antanut ratkaisun, vai salliiko se, kun kyse on tähän liittyvistä prosessuaalisista seurauksista, että sovelletaan sen tuomioistuimen valtion lakia, jolta tunnustamista on haettu?”

[– –]

[asian käsittelyn lykkääminen, menettelyä koskevia toteamuksia]

TYÖASIAKIRJA